

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

No2
MAXSUS SON

BAKALAVR TALABALARINING MAQOLALARI TO'PLAMI

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2026

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

*Elektron nashr.
2026-yil, mart-aprel.*

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeveva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanov Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

XODIMLARNING EMOTSIONAL INTELLEKTI, KORPORATIV MADANIYAT VA MEHNAT UNUMDORLIGI O'RTASIDAGI UZVIY BOG'LIQLIKNI CHUQUR TAHLIL QILISH.....	8
Shoabdurashidova Mahina Jaxongir qizi, Ibroximov Ilxomjon Shavkatjon o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA ESG TAMOYILLARI INTEGRATSIYASI ORQALI KORXONALAR BARQAROR IQTISODIY RIVOJLANISHINI TA'MINLASH.....	15
Jolg'ashova Nozima Mansurovna, T.D. Mamatkulov	
АНАЛИЗ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ РЕГИОНАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	21
Давлетова Адиля Азатбаевна, Сапаев Дилшод Хушнудович	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARI FAOLIYATI RIVOJLANISHI IQTISODIY O'SISHNING OMILI.....	27
Jumaniyazov Rashid Azamatovich, Ismailov Baxit Abdireymovich	
“LOKOMOTIV” MEHMONXONASI ZAMONAVIY SHAROITLARDI XUSUSIYATLARI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI.....	31
Masharipov O'rolbek Ozod o'g'li, Khodjaeva Nodiraxon Abdurashidovna	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOLIQ TIZIMINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISH BOSQICHLARI.....	36
Boybosinova Shaxlo Meles qizi, Ostonsv Muhridin Bahriddin o'g'li	
AUDITORLIK TEKSHIRUVI JARAYONIDA AUDITORLIK DALILLARINI TO'PLASH VA BAHOLASH USLUBIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH.....	44
Qodirjonov Dilshodjon Qosimjon o'g'li, Xolmirzayev Ulug'bek	
BUXGALTERIYA HISOBINI RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA MOLIVAVIY NAZORAT TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	49
Igamberdieva Kunduz Ergashevna, O'razova Marjona Valiboy qizi	
ВЛИЯНИЕ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ НА ЭКОНОМИЧЕСКИЙ РОСТ.....	55
Камилова Наргиза Абдукаxоровна, Давронов Дониёрбек Заррухович	
ANALYSIS OF OUR COUNTRY'S POSSIBILITIES FOR ACCESS TO THE SEA THROUGH THE KABUL CORRIDOR.....	61
Khuzhamov Babur, Khudoyberdiev Diyorbek, Jumaboev Bekzod	
O'ZBEKISTONDA ESK.UZ TIZIMINI JORIY ETISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI VA ISTIQBOLLARI	69
M.J.Nurmetova, Baxtyorov Ahadbek Doniyor o'g'li	
O'ZBEKISTONDA KRIPTOVALYUTALARNING JORIY FOYDALANISHINI TAHLIL QILISH.....	77
Qobilova N. Q., Normurodiv X. E.	
MOLIVAVIY RISKLAR VA ULARNI XALQARO MIQYOSDA BOSHQARISH USULLARI.....	83
Toirov Bobur G'ofir o'g'li, F.U.Umarov	
SUN'IY INTELEKTNING INSON ONGIGA VA DAVLAT KORXONALARINI RAQAMLASHTIRISHGA TA'SIRI.....	90
Uskanboyev Temurbek Ismoil o'g'li, F.U.Umarov	
IQTISODIYOT TARMOQLARI YUKLARINI TASHISHNI TASHKIL ETISH.....	97
Ne'matov Husniddin Alijon o'g'li, Maxmudov Abrorxon Axmadxonovich	

TARIXIY OBIDALAR ASOSIDA MADANIY TURIZMNI RIVOJLANTIRISH.....	102
Boltaboyeva Maqsuda Matjonboy qizi, Maxmudov Abrorxon Axmadxonovich	
TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA INTERNET VA IJTIMOYIY TARMOQLARNING ROLI.....	105
Abdumutalova Shahzoda Yodgorjon qizi, Maxmudov Abrorxon Axmadxonovich	
ФИНАНСИРОВАНИЕ ИНВЕСТИЦИОННЫХ ПРОЕКТОВ ЗА СЧЕТ ИНВЕСТИЦИОННЫХ И ПАЕВЫХ ФОНДОВ	109
Дилшод Насиров, Сухроб Хайитов, Самира Каримова	
КОМПЕТЕНТНОСТЬ КАК УСЛОВИЕ ОСМЫСЛЕННОГО РАЗГОВОРА ОБ ЭКОНОМИКЕ	115
Зайналов Ж. Р., Абдумажидов Ш. Ш.	
ГОСУДАРСТВЕННЫЕ РАСХОДЫ КАК ПОКАЗАТЕЛЬ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СТРАНЫ.....	119
Юсупов Азаматжон Икромович, Ишонкулова Феруза Асатовна	
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПОВЫШЕНИЯ ИННОВАЦИОННО-ИНВЕСТИЦИОННОЙ АКТИВНОСТИ В ПРЕДПРИЯТИЯХ СФЕРЫ УСЛУГ	124
Насиров Дилшод Фархадович, Казакбаева Динара, Максетбаева Гулпаршин	
ВЕЛИКОЕ УСКОРЕНИЕ: КОНВЕРГЕНЦИЯ ИИ И БЛОКЧЕЙНА КАК НОВАЯ ИНВЕСТИЦИОННАЯ ПАРАДИГМА 2026 ГОДА.....	129
Насиров Дилшод Фархадович, Синько Юлианна Викторовна, Шамшетова Жамила Муса кызы	
KORXONANING IQTISODIY SALONIYATINI BAHOLASH KO'RSATKICHLARI	134
Turg'unpulatov Ziyovuddin Alijon o'g'li, Odilov Xamidillo Mahmudjon o'g'li	
РОЛЬ БЛОКЧЕЙН-ТЕХНОЛОГИЙ В ОБЕСПЕЧЕНИИ ПРОЗРАЧНОСТИ БИЗНЕС-ПРОЦЕССОВ	139
Дилмуродов Журабек Улугбек угли, Белалова Гузаль Анваровна	
OPERATSION FAOLIYAT SAMARADORLIGINI TAHLIL QILISH.....	144
Nasrullayev Omonulloxon Nodirjon o'g'li, X.M. Odilov	
HAVO IFLOSLANISHI VA YASHIL TABIAT YOMONLASHUVI NATIJASIDA SOG'LIQNI SAQLASH XARAJATLARINING OSHISHI: IQTISODIY TAHLILI	150
Sotvoldiyeva Rayxona Abdurasul qizi, Odilov Xamidillo	
TIJORAT BANKLARIDA PUL MABLAG'LARI HARAKATI VA LIKVIDLIK TAHLILI	155
Foziljonova Niholaxon Fayoz qizi, X.M. Odilov	
NOMINAL VA REAL YAIM VA UNING O'ZBEKISTON IQTISODIYOTINI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYASIDAGI AHAMIYATI	162
Ziyodullayev Dilshod Sherzodovich, Jo'rayev Toshbolta To'xtayevich	
YASHIL IQTISODIYOT: ZAMONAVIY RIVOJLANISH PARADIGMASI SIFATIDA TAHLILI	167
Yo'ldashaliyev Muhammadaziz Xabibulla o'g'li, Yoqubova Zilola Tura qizi	
РОЛЬ БРЕНДИНГА В ИННОВАЦИОННОЙ СИСТЕМЕ МАРКЕТИНГА.....	172
Насиров Дилшод Фархадович, Файзуллаев Аслиддин Сафар угли, Толибжонов Умеджон Одилович	
AMIR TEMURNING IJTIMOYIY, IQTISODIY VA SIYOSIY QARASHLARI	176
Lola Xalikova Nazarovna, Mutabar Absamatova Jamshid qizi	
ИНТЕГРАЦИЯ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ: ВОЗМОЖНОСТИ И УГРОЗЫ В КОНТЕКСТЕ НОВОЙ РЕГИОНАЛЬНОЙ АРХИТЕКТУРЫ.....	181
Убайдуллаев Сирожиддин	
IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING ROLI	186
Fazilat Esirgapovna Jomonqulova, Nizomov Murod, Madinabonu Temirova Otabek qizi	
ПОТРЕБИТЕЛЬСКАЯ КОРЗИНА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН В УСЛОВИЯХ «ЗЕЛЁНОЙ» ЭКОНОМИКИ	191
Ишонкулова Феруза Асатовна, Ибрагимова Ширин	

IQTISODIY TA'LIMOTLAR TARIXI, AHAMIYATI VA ULARNING ZAMONAVIY GLOBAL IQTISODIYOTDAGI TRANSFORMATSIYASI	195
Abdukaxxorova Durdona Ilxomovna, Muhabbat Hakimova Fayziyevna	
YANGI O'ZBEKISTONNING XALQARO MOLIYA INSTITUTLARI BILAN HAMKORLIGI VA UNING RIVOJLANISHI.....	201
Ataniyazov Jasurbek Xamidovich, Abdullayev Izzatbek Akramxon o'g'li	
УПРАВЛЕНИЕ КАЧЕСТВОМ И КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТЬЮ В РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН.....	206
Латипов Ашур Али Рустам угли, Ахтамов Огабек Улугбек угли, Фахритдинов Амриддин Фазлитдинович, Саидмуродов Жонибек Жахонгирович	
ПРАВОВЫЕ ОСНОВЫ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛЕНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	212
Латипов Ашур Али Рустам угли, Нарбаев Жандарбек Агабекович, Собирова Мадинабону Санджаровна, Эгамкулов Шохжапон Куниш угли	
YASHIL LOGISTIKA LOYIHALARIDA INVESTITSIYA RISKLARINI BAHOLASH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	218
Sobirjonova Nodira Rustamjon qizi, Adashaliyev Miraziz Mirzohidjon o'g'li	
INVESTITSIYALARNING O'ZBEKISTON IQTISODIY RIVOJLANISHIDAGI ROLI VA BARQAROR O'SISHGA TA'SIRI.....	225
Yarboyeva Farida Ulug'bekovna, Yoqubova Zilola Tura qizi	
ДИНАМИКА ВНЕШНЕТОРГОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ И ВХОЖДЕНИЕ УЗБЕКИСТАНА В МИРОВОЕ СООБЩЕСТВО	230
Камилова Наргиза Абдукажоровна, Иванян Михаил Михайлович	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA AKSIZ SOLIG'INING FISKAL AHAMIYATI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	234
Otabek Jalolov, Abdurashidov Abdusamad	
YEVROPA YASHIL BITIMI VA UNING O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIGA TA'SIRI.....	240
Xamitillayeva Jasmina Jaxongir qizi, Ataniyazov Jasurbek Xamidovich	
INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH MEKANIZMLARI: STRATEGIK TAHLIL VA ILMIY-NAZARIY ISTIQBOLLAR.....	246
Haitkulov Behruz Shuhrat o'g'li, Tayirov Ozodbek Ulug'bek o'g'li	
XIZMATLAR SOHASIDA IQTISODIY O'SISH VA BARQARORLIKNI TA'MINLASHDA INNOVATSION VA INSTITUTIONAL OMILLARNING ROLI	253
Ashurova Jasmina Jo'ra qizi, Shodmanova Zubayda Ubaydullayevna	
BUDJET TASHKILOTLARIDA BUDJET HISOBINING TASHKILIY-USLUBIY JIHATLARI.....	258
Orzikulova Diyora Xurshedovna, Ibragimov Mansur Mardonovich	
MOLIYA TIZIMI VA MOLIYAVIY SIYOSAT	263
Ilhomov Diyorbek Umidjon o'g'li, Jumaniyazov Nodirbek Odilbek o'g'li	
XUSUSIY TADBIRKORLIK VA KICHIK BIZNESNING IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH HAMDA QO'LLAB-QUVVATLASHNING ILMIY-AMALIY JIHATLARI	267
G'aybullayeva Zilola Raxmatullo qizi, Oxunjonova Kamola Komiljon qizi	
МЕХАНИЗМ РАСПРЕДЕЛЕНИЯ ПРИБЫЛИ В КОРПОРАТИВНОМ УПРАВЛЕНИИ.....	271
Латипов Ашур Али Рустам угли, Журакулов Аббос Жасур угли, Сафарова Сабина Сирожиддиновна, Санакулов Шахзод Мансур угли	
BUXGALTERIYA AUDITINING AHAMIYATI VA UNING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	276
Abdukarimov Qamariddin Isroiljon o'g'li, Beknazarov Zafarjon Ergachevich	
BUXGALTERIYA VA EKOLOGIK HISOBOT (ESG HISOBOTLARI).....	281
Abdukarimov Qamariddin Isroiljon o'g'li, Abdurashidov Faxriddin Fazliddin o'g'li, Beknazarov Zafarjon Ergachevich	
O'ZBEKISTONDA YASHIL BANKING VA BARQAROR MOLIYALASHTIRISHNING DOLZARBILIGI	286
Alimov Umid Xamid o'g'li, F.U.Umarov	

KICHIK BIZNESDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING AHAMIYATI.....	293
Abduraxmonov Valijon G'ofurovich, Yusupova Dilnigor A'zamjon qizi	

KICHIK BIZNESDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING AHAMIYATI

Abduraxmonov Valijon G'ofurovich

TDIU Andijon fakulteti,
"Mutaxassislik, ijtimoiy-gumanitar va aniq fanlar" kafedrası dotsenti

Yusupova Dilnigir A'zamjon qizi

TDIU Andijon fakulteti,
"Moliya va moliyaviy texnologiyalar" yo'nalishi 2-bosqich talabasi
E-mail: dilnigoryusupova@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada kichik biznes subyektlarida raqamli transformatsiyaning ahamiyati va uning iqtisodiy samaradorlikka ta'siri tahlil qilinadi. Raqamli texnologiyalarni joriy etish orqali kichik biznesda boshqaruv jarayonlarini soddalashtirish, xarajatlarni kamaytirish hamda mijozlar bilan aloqalarni yaxshilash imkoniyatlari yoritilgan. Shuningdek, maqolada elektron tijorat, onlayn to'lov tizimlari va raqamli marketing vositalarining kichik biznes rivojidadagi o'rni ko'rib chiqilib, ushbu yo'nalish bo'yicha takliflar ilgari surilgan.

Kalit so'zlar: kichik biznes, raqamli transformatsiya, raqamli texnologiyalar, elektron tijorat, onlayn to'lov tizimlari, raqamli marketing, iqtisodiy samaradorlik, innovatsiya, tadbirkorlik, raqobatbardoshlik.

Abstract: This article analyzes the importance of digital transformation in small business entities and its impact on economic efficiency. It highlights the opportunities for simplifying management processes, reducing costs, and improving customer relations through the introduction of digital technologies in small businesses. The article also examines the role of e-commerce, online payment systems, and digital marketing tools in the development of small businesses and presents recommendations in this area.

Key words: small business, digital transformation, digital technologies, e-commerce, online payment systems, digital marketing, economic efficiency, innovation, entrepreneurship, competitiveness.

Аннотация: В данной статье анализируются значение цифровой трансформации в субъектах малого бизнеса и её влияние на экономическую эффективность. Освещаются возможности упрощения процессов управления, сокращения затрат и улучшения взаимодействия с клиентами посредством внедрения цифровых технологий в малом бизнесе. Также в статье рассматривается роль электронной коммерции, онлайн-платежных систем и инструментов цифрового маркетинга в развитии малого бизнеса, а также предлагаются соответствующие рекомендации.

Ключевые слова: малый бизнес, цифровая трансформация, цифровые технологии, электронная коммерция, онлайн-платежные системы, цифровой маркетинг, экономическая эффективность, инновации, предпринимательство, конкурентоспособность.

KIRISH

Bugungi globallashuv va raqobat kuchayib borayotgan sharoitda kichik biznes subyektlari uchun raqamli transformatsiya muhim rivojlanish omiliga aylanmoqda. Raqamli texnologiyalarni joriy etish orqali kichik biznes nafaqat o'z faoliyatini optimallashtiradi, balki yangi bozorlarni egallash, mijozlar bilan samarali aloqa o'rnatish va raqobatbardoshligini oshirish imkoniyatiga ega bo'ladi. Ayniqsa, cheklangan resurslarga ega bo'lgan kichik korxonalar uchun raqamlashtirish samaradorlikni oshirishning eng maqbul yo'llaridan biri hisoblanadi.

Hozirgi kunda raqamli texnologiyalarni joriy etmagan kichik biznes subyektlari bozordagi raqobatda ortda qolish xavfiga duch kelmoqda. Ayniqsa, elektron tijorat, sun'iy intellekt va avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlari biznes yuritish usullarini tubdan o'zgartirmoqda.

Mavzu bo'yicha ko'plab ilmiy tadqiqotlar olib borilgan bo'lsa-da, O'zbekiston sharoitida kichik biznesda raqamli transformatsiyaning iqtisodiy samaradorlikka ta'siri yetarli darajada kompleks o'rganilmagan.

Tadqiqotning maqsadi kichik biznes subyektlarida raqamli transformatsiyaning iqtisodiy samaradorlikka ta'sirini tahlil qilish hamda uni rivojlantirish bo'yicha takliflar ishlab chiqishdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Mashhur iqtisodchi Joseph Schumpeter innovatsiyalarni iqtisodiy rivojlanishning asosiy omili sifatida baholagan. Olimning fikricha, yangi texnologiyalar va innovatsiyalar tadbirkorlik faoliyatini rivojlantiradi hamda iqtisodiy o'sishni tezlashtiradi. Ayniqsa, kichik biznes subyektlari innovatsion yondashuvlar orqali bozor raqobatida ustunlikka ega bo'lishi mumkin [1].

Shuningdek, Peter Drucker zamonaviy boshqaruv tizimida axborot va bilimlardan samarali foydalanish tashkilot muvaffaqiyatining asosiy omili ekanligini ta'kidlaydi. Unga ko'ra, korxonalarda raqamli boshqaruv tizimlari va innovatsion texnologiyalarni qo'llash mehnat unumdorligini oshirib, boshqaruv samaradorligini kuchaytiradi [2].

Bundan tashqari, World Bank tadqiqotlarida raqamli transformatsiya kichik biznes uchun yangi bozorlarni ochishi, eksport hajmini oshirishi va moliyaviy xizmatlardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirishi ta'kidlangan. Ayniqsa, elektron tijorat va onlayn to'lov tizimlari iqtisodiy o'sishning muhim omillaridan biri sifatida baholanadi [4].

O'zbekiston iqtisodiyotida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik muhim o'rin egallab, mamlakat yalpi ichki mahsulotining katta qismini tashkil etadi. So'nggi yillarda mamlakatda raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishga qaratilgan islohotlar, xususan, "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi doirasida kichik biznesni raqamlashtirish jarayonlari jadallashmoqda. Bugungi kunda ko'plab tadbirkorlar elektron tijorat platformalari, ijtimoiy tarmoqlar orqali savdo qilish, onlayn to'lov tizimlaridan foydalanish hamda raqamli marketing vositalarini qo'llashni keng yo'lga qo'ymoqda.

Shu bilan birga, kichik biznesda raqamlashtirish jarayonlari hali barcha hududlarda bir xil darajada rivojlanmagan. Ayrim tadbirkorlar uchun raqamli savodxonlikning pastligi, infratuzilmaning yetarli emasligi va moliyaviy resurslarning cheklanganligi muammolarni yuzaga keltirmoqda. Shunga qaramay, raqamli transformatsiya kichik biznesni yangi bosqichga olib chiqadigan muhim omil sifatida tobora ahamiyat kasb etmoqda.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda kichik biznesda raqamli transformatsiyaning iqtisodiy samaradorlikka ta'sirini o'rganish maqsadida bir qator ilmiy tadqiqot metodlaridan foydalanildi. Tadqiqotning nazariy asosini xorijiy va mahalliy iqtisodchi olimlarning innovatsiyalar, raqamli iqtisodiyot hamda kichik biznesni rivojlantirishga oid ilmiy qarashlari tashkil etdi [1], [2]. Tadqiqot jarayonida dastlab ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish usuli qo'llanildi. Ushbu usul orqali raqamli transformatsiya, elektron tijorat, ERP va CRM tizimlarining kichik biznes faoliyatidagi o'rni o'rganildi. Xususan, OECD va World Bank hisobotlari asosida raqamli texnologiyalarning iqtisodiy samaradorlikka ta'siri tahlil qilindi [3], [4].

Shuningdek, statistik tahlil metodidan foydalanilib, O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlari asosida 2013–2024-yillar davomida kichik biznesning sanoat ishlab chiqarishidagi ulushi o'rganildi [5]. Statistik ma'lumotlar hududlar kesimida qiyosiy tahlil qilinib, kichik biznesning iqtisodiy rivojlanishdagi tendensiyalari aniqlandi.

Tadqiqot davomida qiyosiy tahlil metodidan ham foydalanildi. Ushbu metod yordamida raqamli texnologiyalarni joriy qilgan va joriy qilmagan kichik biznes subyektlari faoliyati solishtirildi. Natijada raqamli marketing, elektron tijorat va avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlaridan foydalangan korxonalarda savdo hajmi, mijozlar soni va mehnat unumdorligi yuqori ekanligi aniqlandi.

Bundan tashqari, umumlashtirish va tizimli yondashuv metodlari orqali olingan ma'lumotlar ilmiy jihatdan tahlil qilinib, kichik biznesda raqamli transformatsiyani rivojlantirish bo'yicha amaliy taklif va tavsiyalar ishlab chiqildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekistonda kichik tadbirkorlik subyektlari mamlakat iqtisodiyotining muhim qismi hisoblanadi. Jadval ma'lumotlariga ko'ra, kichik biznes subyektlari sanoat mahsulotlarining sezilarli ulushini ishlab chiqaradi. Masalan, so'nggi yillarda ularning jami ishlab chiqarilgan sanoat mahsulotlaridagi ulushi 33% dan 45% gacha barqaror o'sishni tashkil qilgan (1-jadval).

1-jadval. O'zbekistonda kichik biznesning sanoat ishlab chiqarishdagi roli¹

Hududlar	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
O'zbekiston Respublikasi	33	36,8	40,6	45,3	41,2	37,4	25,8	27,9	27,4	26	27	31,9
Qoraqalpog'iston Respublikasi	38,9	41,5	42,1	26,6	20,2	20,3	19,8	24,7	22,1	20,5	29,9	36,6
Andijon viloyati	20,3	23,4	32	50,4	34,5	21,2	17,7	21,4	27,2	22,4	22,2	29,8
Buxoro viloyati	36,4	40,1	41,2	46	43,5	41,5	32,3	35,1	38,7	33,5	30,5	41
Jizzax viloyati	49,4	48,5	52,5	59,1	63,9	66,8	57,5	65,4	51,9	50	25,1	28
Qashqadaryo viloyati	21,9	24,4	25,1	27	23,1	22	20	34,6	27,3	23	21,7	36,3
Navoiy viloyati	14	15,8	19,4	20,8	19,4	16,8	8,4	6,5	6,6	7,2	7,7	9,1
Namangan viloyati	50,9	59,9	62	69,4	72,6	72	56,7	50,7	49,2	44,8	46,3	50,1
Samarqand viloyati	48,1	51,1	56	60,1	56	57,2	40,6	47,5	42,1	38,1	45,1	50,3
Surxondaryo viloyati	34	37,6	39,1	45,2	51,1	48,2	41	45,3	50,6	42,4	48,2	62,5
Sirdaryo viloyati	32,6	37	40,3	46,5	49,6	51,4	34,5	37,8	39,3	30,6	31,7	41,1
Toshkent viloyati	26,2	29,4	30,8	34	30	28,9	22,1	22,3	17,2	20,9	24,4	29,5
Farg'ona viloyati	32,5	35,3	42,9	45,4	39,7	39,4	38,6	46	45,8	44	48,9	52,6
Xorazm viloyati	44,3	35,8	38,9	47,7	42,9	37,1	30,2	30,9	21,8	16	16,3	19,4
Toshkent shahri	43,3	50,8	67,4	68,6	71	72,9	73	42,5	37,9	38,5	36,9	37,3

Bu raqamlar kichik tadbirkorlikning milliy iqtisodiyotdagi rolini ochiq ko'rsatadi. Ayniqsa, oziq-ovqat, yengil sanoat va qurilish materiallari ishlab chiqarish sohalarida kichik biznesning hissasi yuqori bo'lib, ular mahalliy bozor talabini qondirishda va ish o'rinlari yaratishda muhim omil hisoblanadi.

Shuningdek, jadvaldan ko'rinib turibdiki, kichik tadbirkorlik subyektlari ishlab chiqarish hajmini oshirish bilan iqtisodiy samaradorlikni oshirish imkoniyatiga ega. Bu raqamlar raqamli transformatsiya jarayoni bilan bog'liq bo'lib, texnologiyalarni joriy etish va ish faoliyatini avtomatlashtirish orqali kichik biznesning bozor ulushi yanada ortishi kutilmoqda.

Shu nuqtayi nazardan, O'zbekistondagi kichik tadbirkorlik subyektlari iqtisodiy barqarorlik va sanoat diversifikatsiyasi uchun asosiy turtki hisoblanadi. Jadvaldagi ko'rsatkichlar ularning rivojlanish tendensiyasi va istiqboldagi imkoniyatlarini ham ifodalaydi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'zbekistonda kichik tadbirkorlik subyektlarini rivojlantirish va ularning sanoat mahsulotlari ishlab chiqarishdagi ulushini oshirish maqsadida quyidagi tavsiyalar beramiz:

1. Raqamli texnologiyalarni joriy etish – kichik biznes subyektlariga zamonaviy ERP tizimlari, onlayn hisob-kitob va inventarizatsiya platformalarini joriy etish tavsiya etiladi. Shu bilan birga, e-tijorat va raqamli marketing imkoniyatlaridan foydalanish orqali mahsulotlarni mahalliy va xalqaro bozorga chiqarish samaradorligi oshiriladi.

2. Ishlab chiqarish samaradorligini oshirish – korxonalarda texnologik yangilanish va avtomatlashtirishni rag'batlantirish lozim. Shuningdek, energiya va resurslardan samarali foydalanish bo'yicha qo'llanmalar ishlab chiqish kichik tadbirkorlik subyektlarining raqobatbardoshligini kuchaytiradi.

3. Bozor va moliyaviy qo'llab-quvvatlash – kichik biznes uchun qulay kredit va subsidiyalar tizimini yaratish zarur. Bundan tashqari, sanoat mahsulotlarini eksport qilish imkoniyatlarini oshirish uchun maxsus treninglar, konsultatsiya va qo'llab-quvvatlash xizmatlari tashkil etilishi tavsiya etiladi.

4. Monitoring va tahlil tizimini takomillashtirish – raqamli transformatsiya jarayonini samarali amalga oshirish uchun kichik tadbirkorlik subyektlarining faoliyati muntazam ravishda statistik hisobotlar va tahlillar orqali kuzatilishi lozim. Bu esa siyosatni va strategik qarorlarni yanada asosli qilishga yordam beradi.

O'zbekiston kichik tadbirkorlik subyektlari sanoat ishlab chiqarishida sezilarli ulushga ega bo'lib, raqamli transformatsiya jarayoni ularning samaradorligini yanada oshirish imkonini beradi. Shu bois, muallif kichik biznesni raqamlashtirish, texnologik yangilash va moliyaviy qo'llab-quvvatlashni davom ettirishni tavsiya qiladi.

Xulosa qilib shuni aytish mumkinki, raqamli transformatsiya kichik biznes subyektlarining iqtisodiy samaradorligini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Raqamli texnologiyalar, elektron tijorat, onlayn to'lov

¹ Ushbu jadval O'zbekiston milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlari asosida tayyorlandi.

tizimlari hamda raqamli marketing vositalarini qo'llash orqali korxonalar xarajatlarni kamaytirish, boshqaruvni optimallashtirish va raqobatbardoshlikni kuchaytirish imkoniyatiga ega bo'lmoqda. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, raqamli texnologiyalarni joriy etgan kichik biznes subyektlarida ishlab chiqarish samaradorligi va bozor ulushi yuqori bo'ladi. Shu sababli, O'zbekistonda kichik biznesni raqamlashtirish jarayonlarini qo'llab-quvvatlash va zamonaviy texnologiyalarni keng joriy etish iqtisodiy rivojlanishning muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Schumpeter, J. A. The Theory of Economic Development. Harvard University Press, 1934.
2. Drucker, P. F. Management Challenges for the 21st Century. Harper Business, 1999.
3. OECD Digital Transformation Reports, 2023.
4. World Bank. Small Business and Digital Economy Report. 2022.
5. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi. Sanoat va tadbirkorlik statistikasi bo'yicha yillik hisobotlar, 2021–2025.
6. Abduraxmonov, V., & Yusupova, D. (2026). Ekologiya transformatsiya va iqtisodiy o'sish: yashil iqtisodiyot modeli. Green Economy and Development, 4. <https://doi.org/10.5281/zenodo.18701375>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2-Maxsus son. Bakalavr talabalarining maqolalari to'plami

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
